

Ronneby
KOMMUN

Handlingsplan vid olika krissituationer – Sjöarpsskolan

Lära leva livet

KRISGRUPPEN VID SJÖARPSSKOLAN

NAMN	TELEFON ARB	TELEFON HEM
Ronny Mattsson <i>Verksamhetsområdeschef</i>	0709-89 14 51	
Monica Boje <i>Rektor</i>	0457-61 88 19	0704 - 36 95 90
Reine Cederberg <i>Förstelärare</i>		0709 - 54 76 80
Per Hultkrantz <i>Arbetslagsledare</i>		0708 - 84 33 24
Malin Konradsson <i>Arbetslagsledare</i>		0708 - 11 50 71
Paul Gustafsson <i>Internatföreståndare</i>		0766 - 48 90 38
Martin Abrahamsson <i>Arbetslagsledare</i>		0709 - 82 31 88
Catharina Löfdahl <i>Skolsköterska</i>	0457 - 61 88 26	0721 - 72 89 63
Mari Ardegård <i>Kurator</i>	0733 - 17 01 80	0735 - 27 17 69
Anna Börrefors <i>Administratör</i>	0457 - 61 83 70	0721 - 72 83 77
Marie Sund <i>Specialpedagog</i>		0739 - 80 66 42
Anna Svensson <i>Skolpräst</i>	0457 - 45 52 57	0709 - 60 49 80

VIKTIGA NÖDNUMMER

ALLMÄNT NÖDNUMMER	112
POLIS	112, övrigt 114 14
AKUTMOTTAGNING	0455 - 73 10 00
VÅRDCENTRAL	0457 - 73 18 20 (Bräkne-Hoby)

INNEHÅLL

1. HANDLINGSPLAN VID OLIKA KRISSTUATIONER VID SJÖARPSSKOLAN	4
2. DÖDSFALL ELEV - I SKOLAN	6
3. DÖDSFALL ELEV - UTANFÖR SKOLAN.....	7
4. DÖDSFALL PERSONAL - I SKOLAN.....	8
5. DÖDSFALL PERSONAL - UTANFÖR SKOLAN	9
6. ELEV SOM MISTER NÄRA ANHÖRIG	10
7. ALLVARLIGA OLYCKOR – I SKOLAN.....	11
8. ALLVARLIGA OLYCKOR – UTANFÖR SKOLAN	13
9. SJÄLVMORD – ELEV.....	14
10. SJÄLVMORD – PERSONAL	15
12. BRAND	16
13. BOMBHOT	17
14. HOT OCH VÅLD MELLAN ELEV OCH PERSONAL.....	18
15. HOT OCH VÅLD MELLAN ELEVER	19
16. ELEVS FÖRSVINNANDE FRÅN SKOLAN/INTERNAT.....	20
17. PLANERING FÖR TIDEN EFTER EN KRISSTUATION.....	21
18. RITUALER.....	23
19. KLASSRUMSSAMTAL	25
20. KRIS OCH SORG.....	27
21. ETT GOTT OMHÄNDERTAGANDE.....	30
22. RÅD TILL PERSONAL	31
23. KRISLÅDANS INNEHÅLL	32
24. UTVÄRDERING OCH REVIDERING	33

1. HANDLINGSPLAN VID OLIKA KRISSTUATIONER VID SJÖARPSSKOLAN

Kriser i skolan kan uppstå vid flera situationer; svåra olyckor inom och utom skolan, dödsfall bland elever eller personal, självmord, brand, bombhot m.m.

Alla i skolan måste ha en beredskap för att krissituationer kan uppstå och då skall **rektor** snarast kontaktas. Hellre en gång för mycket än en gång för lite!

Rektor ansvarar för att **sammankalla krisgruppen vid krissituation**, vid dennes frånvaro ansvarar **arbetslagsledarna/internatföreståndaren** att utföra de åtaganden som rektor har enligt handlingsplan.

Rektor sammankallar krisgruppen till regelbundna möten.

Verksamhetsområdeschef håller kontakt med media.

1.2 ÖVERGRIPANDE HANDLINGSPLAN

Rektors ansvar:

- Sammankallar och samordnar krisgruppen.
- Kontaktar polis/räddningstjänst för förstahandsinformation om olyckans omfattning.
- Kontaktar sjukhus för förstahandsinformation om skadade/förolyckade.

Krisgruppens ansvar:

- Att bedöma situationens allvar och eventuellt kalla in extra resurser.
- Informera anhöriga om olyckan.
- Håller kontakt med räddningspersonal.
- Håller kontakt med sjukhus.
- Håller kontakt med anhöriga.
- Tar kontakt med Utbildningsförvaltningen.

En förutsättning för ett gott arbete är att samarbetet i teamet fungerar och att det finns en **tydlig rollfördelning**. Det krävs också **regelbunden uppföljning** av vidtagna åtgärder och eventuellt också information utåt i det vidare arbetslaget. Vid händelser, där man kan förmoda att pressen kommer att vara intresserad, utses omedelbart **en kontaktperson**. Det är sedan mycket viktigt att **ingen annan** yttrar sig till pressen, utan hänvisar till denna person.

CHECKLISTA – TA REDA PÅ:

- Vem är drabbad?
- Vad har hänt?
- Hur har det skett?
- Vilken information har gått ut?
- Vem ansvarar för informationsförmedlingen?
  - Vem samordnar?
- Vem arrangerar ev. minnesstund?
- Hur följer vi upp speciellt drabbade elever?
  - Ska vi ha föräldramöten?
- Vilka telefonkontakter behöver tas?

2. DÖDSFALL ELEV - I SKOLAN

AKUTA ÅTGÄRDER

Polisen underrättas omedelbart av rektor.

INFORMATION I SKOLAN

Rektor sammankallar skolans krisgrupp och underrättar mentorer i klasserna och övrig personal.

INFORMATION TILL DE ANHÖRIGA

Rektor beslutar tillsammans med krisgrupp vem som skall ha kontakt med hemmet. Vid dödsfall kan polis tillsammans med personal från skolan meddela de anhöriga.

MASSMEDIA

Om dödsfallet kan ha intresse för media har skolområdeschefen kontakt med pressen.

INFORMATION I KLASSERNA

Klassen underrättas av mentor eller annan av klassen känd person som sedan håller klassen samlad under en stund. Vid samtalet skall man helst vara två vuxna, varav en känner klassen väl. Vid samtalet med klassen, tänk på följande:

- Tala öppet om det som har hänt.
- Låt eleverna tala om sina tankar och känslor.

INFORMATION TILL VÅRDNADSHAVARE/FÖRÄLDRAR

Rektor ansvarar för att vårdnadshavare/föräldrar underrättas. Det kan vara lämpligt med ett föräldramöte i den aktuella klassen.

MINNESSTUND

Minnesstund hålls helst dagen efter meddelandet om dödsfallet. Tala med de anhöriga om minnesstundens utformning och innehåll.

INFÖR BEGRAVNINGEN

Rektor frågar de anhöriga om de vill att elevens kamrater skall delta i begravningen. Om den avlidnas familj så önskar formulerar man tillsammans en skriftlig inbjudan till eleverna, vilken delas ut av mentorerna. Rektor beslutar om blommor vid begravningen.

UPPFÖLJNING

Mentorn måste få mycket kollegialt stöd. Krisgruppen beslutar tillsammans med mentor om eventuellt uppföljningssamtal, om experthjälp behöver tas in utifrån etc.

3. DÖDSFALL ELEV - UTANFÖR SKOLAN

INFORMATION I SKOLAN

Direkt efter att skolan fått kännedom om dödsfallet sammankallar rektor skolans krisgrupp. Därefter underrättas mentorer och övrig personal.

INFORMATION TILL DE ANHÖRIGA

Rektor beslutar tillsammans med krisgrupp vem som skall ha kontakt med hemmet. Kontrollera med hemmet hur mycket man har tillåtelse att meddela elever respektive personal i skolan, liksom övriga vårdnadshavare/föräldrar.

MASSMEDIA

Om dödsfallet kan ha intresse för media har skolområdeschefen kontakt med pressen.

INFORMATION I KLASSERNA

Klassen underrättas av mentor eller annan av klassen känd person som sedan håller klassen samlad under en stund. Vid samtalet skall man helst vara två vuxna, varav en känner klassen väl. Vid samtalet med klassen, tänk på följande:

- Tala öppet om det som har hänt.
- Låt eleverna tala om sina tankar och känslor.

INFORMATION TILL VÅRDNADSHAVARE/FÖRÄLDRAR

Rektor ansvarar för att vårdnadshavare/föräldrar underrättas om det man kommit överens med de anhöriga.

MINNESSTUND

Minnesstund hålls helst dagen efter meddelandet om dödsfallet.
Tala med de anhöriga om minnesstundens utformning och innehåll.

INFÖR BEGRAVNINGEN

Rektor frågar de anhöriga om de vill att elevens kamrater skall delta i begravningen. Om den avlidnas familj så önskar formulerar man tillsammans en skriftlig inbjudan till eleverna, vilken delas ut av mentorerna. Rektor beslutar om blommor vid begravningen.

UPPFÖLJNING

Mentorn måste få mycket kollegialt stöd. Krisgruppen beslutar tillsammans med mentor om eventuellt uppföljningssamtal, om experthjälp behöver tas in utifrån etc.

4. DÖDSFALL PERSONAL - I SKOLAN

AKUTA ÅTGÄRDER

Rektor underrättar omedelbart polisen om det inträffade.

INFORMATION I SKOLAN

Rektor sammankallar skolans krisgrupp. Rektor sammankallar personalen och berättar om dödsfallet. Rektor beslutar vem som skall ha ansvaret för olika kontakter.

INFORMATION TILL DE ANHÖRIGA

Rektor beslutar tillsammans med krisgrupp vem som skall ha kontakt med hemmet. Vid dödsfall kan polis tillsammans med personal från skolan meddela de anhöriga.

MASSMEDIA

Om dödsfallet kan ha intresse för media har skolområdeschefen kontakt med pressen.

INFORMATION I KLASSERNA

Klassen underrättas av mentor eller annan av klassen känd person som sedan håller klassen samlad under en stund. Vid samtalet skall man helst vara två vuxna, varav en känner klassen väl. Vid samtalet med klassen, tänk på följande:

- Tala öppet om det som har hänt.
- Låt eleverna tala om sina tankar och känslor.

INFORMATION TILL VÅRDNADSHAVARE/FÖRÄLDRAR

Rektor ansvarar för att vårdnadshavare/föräldrar underrättas. Eleverna kan få med sig en kortfattad skriftlig information till hemmet.

MINNESSTUND

Minnesstund hålls helst dagen efter meddelandet om dödsfallet. Tala med de anhöriga om minnesstundens utformning och innehåll.

INFÖR BEGRAVNINGEN

Rektor frågar de anhöriga om de vill att arbetskamrater och berörda elever skall delta i begravningen. Om den avlidnas familj så önskar formulerar man tillsammans en skriftlig inbjudan till eleverna, vilken delas ut av mentorerna. Rektor beslutar om blommor vid begravningen.

UPPFÖLJNING

Det är viktigt med kollegialt stöd och hjälp. Vid behov tillkallas experthjälp utanför personalgruppen.

5. DÖDSFALL PERSONAL - UTANFÖR SKOLAN

KRISGRUPPEN

Direkt efter att skolan fått kännedom om dödsfallet kallar rektor skolans krisgrupp.

INFORMATION I SKOLAN

Rektor sammankallar personalen och berättar om dödsfallet. Rektor beslutar vem som skall ha ansvaret för olika kontakter.

MASSMEDIA

Om dödsfallet kan ha intresse för media har skolområdeschefen kontakt med pressen.

INFORMATION I KLASSERNA

Klassen underrättas av mentor eller annan av klassen känd person som sedan håller klassen samlad under en stund. Vid samtalet skall man helst vara två vuxna, varav en känner klassen väl. Vid samtalet med klassen, tänk på följande:

- Tala öppet om det som har hänt.
- Låt eleverna tala om sina tankar och känslor (se bilaga om klassamtal).

INFORMATION TILL VÅRDNADSHAVARE/FÖRÄLDRAR

Rektor ansvarar för att vårdnadshavare/föräldrar underrättas. Eleverna kan få med sig en kortfattad skriftlig information till hemmet.

MINNESSTUND

Minnesstund hålls helst dagen efter meddelandet om dödsfallet.

Tala med de anhöriga om minnesstundens utformning och innehåll.

INFÖR BEGRAVNINGEN

Rektor frågar de anhöriga om de vill att arbetskamrater och berörda elever skall delta i begravningen. Om den avlidnas familj så önskar formulerar man tillsammans en skriftlig inbjudan till eleverna, vilken delas ut av mentorerna. Rektor beslutar om blommor vid begravningen.

UPPFÖLJNING

Det är viktigt med kollegialt stöd och hjälp.

Vid behov tillkallas experthjälp utanför personalgruppen.

6. ELEV SOM MISTER NÄRA ANHÖRIG

KONTAKT MED FAMILJEN

I samband med att skolan underrättas eller får kännedom om dödsfallet tillfrågar mentorn familjen om elevens kamrater kan meddelas.

INFORMATION TILL ELEVENS LÄRARE

Rektor och elevens mentor sammankallar berörda lärare.

KRISGRUPPEN

Sammankallas efter behov.

INFORMATION TILL ELEVENS KAMRATER

Mentorn eller någon annan av klassen känd person berättar för den berörda klassen om dödsfallet.

Det är bäst om man kan tala öppet med klassen om det som hänt. Det kan dock finnas elever som föredrar att man inte nämner något om dödsfallet, vilket är viktigt att man respekterar – diskutera detta med eleven.

Vid anhörigs död genom olycka eller självmord bör man vara särskilt noga med vad som skall sägas.

Elever som mister anhörig mår oftast bäst av att börja skolan så snart som möjligt. Övergången underlättas genom en tidig kontakt mellan skolan och hemmet. Mentorn tar kontakt med hemmet och visar på så sätt att skolan bryr sig och vill hjälpa på bästa möjliga sätt.

Det är en fördel om klasskamraterna får reda på vad eleven vill att de skall säga eller göra när han/hon kommer tillbaka.

Förbered klasskamraterna på att eleven kan vara känsligare än vanligt och därför bör visas extra omtanke.

UPPFÖLJNING

Mentorn följer upp eleven genom egna iakttagelser och genom samtal med andra lärare.

Var observant på elevens sorgereaktioner.

7. ALLVARLIGA OLYCKOR – I SKOLAN

AKUTA ÅTGÄRDER

Den/de personer som är vid olycksplatsen eller först kommer dit ser till att följande utförs:

- Att ambulans/polis/brandkår tillkallas.
- Att ge första hjälpen.
- Att hålla obehöriga borta från olycksplatsen.
- Att trösta och lugna.

Blir någon elev skadad, följer någon vuxen som känner eleven med till sjukhuset. Om någon i personalen blir skadad bör någon annan personal följa med som stöd.

INFORMATION TILL REKTOR

Rektor meddelas omedelbart.

KRISGRUPPEN

Rektor sammankallar krisgruppen och beslutar om vidare åtgärder. Rektor låter läraren/lärarna ansvara för minnesanteckningar av och omsorg om elever som varit vittne till olyckan.

INFORMATION TILL ELEVERNA

Mentor/er samlar respektive klass och informerar om vad som hänt. Mentorn tar upp närvaro och noterar hur eleverna mår. Uppgifterna lämnas till krisgruppen.

INFORMATION TILL VÅRDNADSHAVARE/FÖRÄLDRAR

Vårdnadshavare/föräldrar som kommer till skolan hänvisas till det rum som upprättats som kriscentral – där av krisgruppen utsedda personer skall finnas. Rektor beslutar tillsammans med krisgrupp om hur alla vårdnadshavare/föräldrar skall informeras.

INFORMATION TILL PERSONALEN

Rektor sammankallar personalen för vidare information och diskussion om åtgärder.

MASSMEDIA

Vid olyckor som kan ha intresse för massmedia har rektor eller den person rektor utser kontakt med pressen. Eleverna skall skyddas så att massmedia inte får tillfälle att kontakta elever i skolan. Hänvisa alltid till den person som har mediakontakterna.

ÖVRIGT

Elevernas anledningar till frånvaro kontrolleras noga de närmaste dagarna efter olyckan. Mentorerna diskuterar igenom olyckan med sin klass.

Eleverna skall få ärliga upplysningar om vad som hänt.

Polisen eller andra utomstående personer bjuds in att ge eleverna direktinformation om detta anses angeläget.

UPPFÖLJNING

Vid olyckor som leder till längre sjukhusvistelse eller längre tids frånvaro från skolan håller mentorn eller annan utsedd kontaktperson kontakten med hemmet eller sjukhuset.

Om eleven blir sjukskriven en längre tid får eleven undervisning i hemmet eller på sjukhuset.

Om det blir bestående men efter olyckan följs detta upp av mentorn eller annan utsedd kontaktperson.

8. ALLVARLIGA OLYCKOR – UTANFÖR SKOLAN

KRISGRUPPEN

Så snart skolan fått kännedom om olyckan samlar rektor skolan krisgrupp. Krisgruppen beslutar om åtgärder.

INFORMATION TILL PERSONALEN

Rektor samlar skolans personal för information.

MASSMEDIA

Vid olyckor som kan ha intresse för massmedia har rektor eller den person rektor utser kontakt med pressen. Vi skall vara noga med att alltid skydda eleverna så att massmedierna inte får tillfälle att kontakta elever i skolan. Alla skall hänvisa till den person som har ansvar för massmedierna.

INFORMATION TILL KLASSERNA

Mentor samlar respektive klass och berättar vad som har hänt. Eleverna måste få så ärliga upplysningar som möjligt om vad som inträffat så att inte rykten börjar spridas.

All frånvaro skall registreras och noga följas upp av mentorn som i sin tur lämnar uppgifterna till krisgruppen.

Då det är lämpligt bjuder skolan in polisen eller andra personer som kan ge eleverna direktinformation.

INFORMATION TILL VÅRDNADSHAVARE/FÖRÄLDRAR

Vårdnadshavare/föräldrar som kommer till skolan hänvisas till det rum som upprättats som kriscentral – där av krisgruppen utsedda personer skall finnas. Rektor beslutar tillsammans med krisgrupp om hur alla vårdnadshavare/föräldrar skall informeras.

ÖVRIGT

Rektor samlar personalen för diskussion om vidare åtgärder.

UPPFÖLJNING

Vid olyckor som leder till längre sjukhusvistelse eller längre tids frånvaro från skolan håller mentorn eller annan utsedd kontaktperson kontakten med hemmet eller sjukhuset.

Om eleven blir sjukskriven en längre tid får eleven undervisning i hemmet eller på sjukhuset.

Om det blir bestående men efter olyckan följs detta upp av mentorn eller annan utsedd kontaktperson.

9. SJÄLVMORD – ELEV

KRISGRUPPEN

Direkt efter att skolan fått kännedom om dödsfallet sammankallar rektor skolans krisgrupp.

INFORMATION I SKOLAN

Rektor tar kontakt med de anhöriga och inhämtar deras tillstånd att berätta om dödsorsaken för personal och elever. Om de anhöriga ger sitt tillstånd till detta beslutas om vem som skall meddela eleverna.

Självmod väcker djupa existentiella frågor om liv och död, om livets mening, om skuld och skam, varför det är mycket viktigt att noga tänka igenom hur budskapet om dödsorsaken skall framföras.

Man bör vid samtal med eleverna tänka på följande:

- Tala öppet och konkret om vad som hänt.
- Låt eleverna tala om sina tankar och känslor.

Om de anhöriga **inte** ger sitt tillstånd att man får meddela kamrater och personal orsaken till dödsfallet skall detta respekteras.

Mentorn samlar klassen och berättar om att elev har avlidit. Läraren säger att kamratens vårdnadshavare/föräldrar vill att man inte talar så mycket om detta i skolan, men det är viktigt att kamraterna får tillfälle att berätta om hur man minns den avlidne. Det är vid detta tillfälle lämpligt att ha en kort minnesstund i klassrummet.

INFORMATION TILL PERSONALEN

Rektor samlar personalen för att informera om dödsfallet och diskutera hur respektive lärare skall hantera budskapet. Beslut skall också tas om hur uppföljning skall ske.

INFORMATION TILL VÅRDNADSHAVARE/FÖRÄLDRAR

Rektor beslutar tillsammans med krisgruppen hur vårdnadshavare/föräldrar skall underrättas.

MINNESSTUND

Minnesstund skall hållas, efter samtal med de anhöriga.

INFÖR BEGRAVNINGEN

Rektor frågar de anhöriga om de vill att elevens kamrater skall delta i begravningen. Om den avlidnas familj så önskar formulerar man tillsammans en skriftlig inbjudan till eleverna. Rektor beslutar om blommor vid begravningen.

Var observant på elevernas sorgereaktioner.

10. SJÄLVMORD – PERSONAL

KRISGRUPPEN

Direkt efter att skolan fått kännedom om dödsfallet sammankallar rektor skolans krisgrupp.

KONTAKT ANHÖRIGA

Rektor tar kontakt med de anhöriga och inhämtar deras tillstånd att berätta om dödsorsaken för kollegor och berörda elever.

Om de anhöriga **inte** ger sitt tillstånd att man får meddela orsaken till dödsfallet skall detta respekteras.

INFORMATION TILL PERSONALEN

Rektor sammankallar skolans personal för information om dödsfallet.

INFORMATION TILL ELEVERNA

Krisgruppen beslutar om vem eller vilka som skall meddela eleverna det inträffade.

Själv mord väcker djupa existentiella frågor om liv och död, om livets mening, om skuld och skam, varför det är mycket viktigt att noga tänka igenom hur budskapet om dödsorsaken skall framföras.

Man bör vid samtal med eleverna tänka på följande:

- Tala öppet och konkret om vad som hänt.
- Låt eleverna tala om sina tankar och känslor.

INFORMATION TILL VÅRDNADSHAVARE/FÖRÄLDRAR

Rektor beslutar tillsammans med krisgruppen hur vårdnadshavare/föräldrar skall underrättas.

INFÖR BEGRAVNINGEN

Rektor frågar de anhöriga om de vill att arbetskamrater och berörda elever skall delta i begravningen. Om den avlidnas familj så önskar formulerar man tillsammans en skriftlig inbjudan till eleverna, vilken delas ut av mentorerna. Rektor beslutar om blommor vid begravningen.

UPPFÖLJNING

Det är viktigt med kollegialt stöd och hjälp.

Vid behov tillkallas experthjälp utanför personalgruppen.

12. BRAND

AKUTA ÅTGÄRDER

När skolan drabbas av brand jämförs detta med en krissituation. Brand är i första hand en uppgift för räddningstjänsten och polisen, som underrättas omedelbart.

Lokaler skall utrymmas som vid brand. Den undervisande läraren kontrollerar närvaron i sin grupp på uppsamlingsplatsen, för hus 1, 2, 3, 4 är första uppsamlingsplats vid flaggstången. När gruppen är samlad går gruppen till fotbollsplanen. För Hus 7 och 13 är uppsamlingsplatsen vid fotbollsplanen.

INFORMATION TILL VÅRDNADSHAVARE/FÖRÄLDRAR

Vårdnadshavare/föräldrar underrättas.

UPPFÖLJNING

Skolans krisorganisation tar hand om sociala och psykiska efterverkningar på samma sätt som vid allvarliga olyckor i skolan. Denna handlingsplan används.

13. BOMBHOT

AKUTA ÅTGÄRDER

Bombhot skall tas på allvar.

Om hotet sker via telefon:

- Lägg inte på luren/stäng inte av telefonen.
- Om det finns kollegor i närheten, överväg om högtalarfunktionen ska aktiveras.
- Var lugn och försök få personen att lämna så mycket information som möjligt.
- Kontakta rektor omgående.

Lokaler skall utrymmas som vid brand. Den undervisande läraren kontrollerar närvaron i sin grupp på uppsamlingsplatsen, för hus 1, 2, 3, 4 är första uppsamlingsplats vid flaggstången. När gruppen är samlad går gruppen till fotbollsplanen. För Hus 7 och 13 är uppsamlingsplatsen vid fotbollsplanen.

Äktheten i ett bombhot skall avgöras av polisen, varför rektor genast kontaktar polis. När ärendet är överlämnat till polisen är det de som avgör vad som skall göras.

INFORMATION TILL VÅRDNADSHAVARE/FÖRÄLDRAR

Vårdnadshavare/föräldrar underrättas.

UPPFÖLJNING

Skolans krisorganisation tar hand om sociala och psykiska efterverkningar på samma sätt som vid allvarliga olyckor i skolan. Denna handlingsplan används.

14. HOT OCH VÅLD MELLAN ELEV OCH PERSONAL

AKUTA ÅTGÄRDER

Varje vuxen som uppmärksammar hot och eller våld mellan elev och personal ska ingripa och försöka bryta den akuta situationen. Varje situation är unik och behöver bedömas i enskilt fall. Gör en skattning av situationen och en bedömning om du själv kan bryta situationen eller om du är i behov av hjälp.

Om du uppmärksammar hot och eller våld:

- Hjälp kollega att bryta situationen.
- Vid behov tillkalla fler vuxna alternativt tillkalla polis.
- Om skada uppstått se till att de skadade får vård.
- Lugna situationen och se till att övriga elever är i säkerhet och håller sig borta från platsen.
- Meddela rektor om situationen.

Övergripande råd:

- Iaktta försiktighet för att undvika att en situation blir hotfull.
- Försök att vara lugn och lyssna aktivt.
- Ta den aggressiva på allvar.

UTRED SITUATIONEN

Rektor utreder situationen av händelsen. Det är viktigt att både elev och arbetstagare får berätta sin del av händelsen. Händelsen betraktas utifrån likabehandlingsplanen.

Vid allvarigare hot och våld gör rektor en polisanmälan. Om det anses befogat görs även en anmälan till socialtjänsten.

KIA-rapport skrivs av medarbetaren.

INFORMATION TILL VÅRDNADSHAVARE/FÖRÄLDRAR

Rektor ansvarar för att vårdnadshavare/föräldrar underrättas. Det kan vara lämpligt med föräldramöte.

MASSMEDIA

Vid hot och eller våld som kan ha intresse för massmedia har rektor eller den person rektor utser kontakt med pressen. Eleverna skall skyddas så att massmedia inte får tillfälle att kontakta elever i skolan. Hänvisa alltid till den person som har mediakontakterna.

UPPFÖLJNING

Det är viktigt att den utsatta erbjuds hjälp i form av krisbearbetning. Vid behov kan rektor ta beslut om experthjälp behöver tas in utifrån.

15. HOT OCH VÅLD MELLAN ELEVER

AKUTA ÅTGÄRDER

Varje vuxen som uppmärksammar hot och/eller våld mellan elever ska ingripa och försöka bryta den akuta situationen. Varje situation är unik och behöver bedömas i enskilt fall. Gör en skattning av situationen och en bedömning om du själv kan bryta situationen eller om du är i behov av hjälp.

Om du uppmärksammar hot och eller våld:

- Försök att bryta situationen.
- Vid behov tillkalla fler vuxna/alternativt tillkalla polis.
- Om skada uppstått ordna så att de skadade får vård.
- Lugna situationen och se till att övriga elever är i säkerhet och håller sig borta från platsen.
- Om det är möjligt ta de inblandade till olika rum.
- Meddela rektor om situationen.

Övergripande råd:

- Iaktta försiktighet för att undvika att en situation blir hotfull.
- Försök att vara lugn och lyssna aktivt.
- Ta den aggressiva på allvar.

UTRED SITUATIONEN

Rektor, med hjälp av de inblandades mentorer, utreder situationen av händelsen. Det är viktigt att båda parter får berätta sin del av händelsen. Händelsen betraktas utifrån likabehandlingsplanen samt handlingsplanen för kränkande behandling.

Vid allvarigare hot och våld gör rektor en polisanmälan. Om det anses befogat görs även en anmälan till socialtjänsten.

INFORMATION TILL VÅRDNADSHAVARE/FÖRÄLDRAR

Rektor ansvarar för att vårdnadshavare/föräldrar underrättas. Det kan vara lämpligt med föräldramöte.

MASSMEDIA

Vid hot och eller våld som kan ha intresse för massmedia har rektor eller den person rektor utser kontakt med pressen. Eleverna skall skyddas så att massmedia inte får tillfälle att kontakta elever i skolan. Hänvisa alltid till den person som har mediakontakterna.

UPPFÖLJNING

Rektor eller mentorer kallar till uppföljningsmöte. Vilka som deltar vid uppföljningsmötet och hur täta uppföljningsmötena ska vara beror på allvaret i händelsen. Vid behov erbjuds eleverna hjälp genom elevhälsan.

16. ELEVS FÖRSVINNANDE FRÅN SKOLAN/INTERNAT

Det förekommer att elever försvinner från verksamheten. Orsaken kan vara att eleven till exempel i vredesmod springer iväg eller att eleven försvinner i samband med utflykt eller studiebesök.

AKUTA ÅTGÄRDER

- Ta hjälp av kollegor och annan personal eller vuxna.
- Använd Supertext för att snabbt informera kollegor.
- Sök i närområdet och inomhus.
- Ring hem (eleven kan ha gått hem eller tagit kontakt med hemmet).
- Meddela rektor eller administratör.

Ring polisen (11414) **efter** gemensam bedömning med vårdnadshavare/förälder.

INFORMATION TILL VÅRDNADSHAVARE/FÖRÄLDRAR

Kontakta vårdnadshavare/föräldrar snarast.

ÖVRIGT

Denna rutin gäller generellt. I förekommande fall görs en individuell rutin tillsammans med berörda vårdnadshavare/föräldrar.

17. PLANERING FÖR TIDEN EFTER EN KRISSITUATION

UPPFÖLJNING UNDER DE NÄRMASTE DAGARNA

Krisgruppen inleder följande dag med en utvärdering av händelsen och går igenom planerna för dagen.

Anordna klassrumssamtal för att gå igenom det inträffade. Mentor är ansvarig.

Anordna gruppsammankomster för särskilt berörda elever. Mentor ansvarar för att identifiera de behövande och krisgruppen för innehållet i själva sammankomsten.

Håll personalmöte vid dagens slut:

- Förmedla aktuell information och redogör för den vidare planeringen.
- Hjälplärarna att uttrycka sina egna tankar och reaktioner, debriefing.
- Informera om möjligheter att följa upp det som hänt.

VID OLYCKSFALL MED PERSONSKADA

- Låt klassen besöka sjukhuset.
- Planera elevens återkomst till skolan och diskutera hur kontakten mellan vårdnadshavare/föräldrar, elev och skola kan upprätthållas under sjukhusvistelse och konvalescenstid.
- Hjälplärarna och nära vänner att återgå till normala rutiner.

VID OLYCKSFALL MED DÖDLIG UTGÅNG

- Kontakta familjen för att uttrycka skolans medkänsla och erbjuda stöd.
- Låt lärare besöka ev. syskon i hemmet.
- Genomför ritualer i klassrummet eller med hela skolan samlad.

I de fall där syskon eller nära vänner får problem i skolan, överväg att reducera skolarbetets omfattning och erbjud extra hjälp.

Se till att lärarna inhämtar sådan information som säkrar att elever med särskilda behov får den hjälp de behöver.

Låt klassen skriva brev eller rita teckningar till den döde elevens syskon eller vårdnadshavare/föräldrar.

Mentorn upprätthåller kontakten med familjen.

Låt eleverna delta i begravningen med lärare och/eller vårdnadshavare/föräldrar. Diskutera hur skolan ska förhålla sig till begravningen. Planera eventuellt ritualer i samband med begravningen t.ex. musikstycke av kör eller enskild elev.

De elever som ska delta i begravningen, bör träffa prästen innan för genomgång av hur den går till.

Låt skolbänk/stol och andra föremål som påminner om den döde bli kvar i klassrummet till skolårets slut. Ge inte elevens fack till eventuell ny elev.

Låt klasskamraterna besöka graven/minneslund.

LÅNGTIDSUPPFÖLJNING

Bedöm om någon av eleverna behöver långsiktig hjälp.

Markera speciella märkesdagar som den döde elevens födelsedag och årsdagen för dödsfallet. Se till att vederbörandes namn blir nämnt vid varje högtidsdag under det första året efter elevens död.

Låt kamraterna hjälpa till med att bära ut den dödes saker ur klassrummet.

18. RITUALER

Ritualer är viktiga för att hjälpa oss att hantera det ofattbara. De hjälper oss att inse vad som hänt, att reagera och att gå vidare.

MINNESSTUND

En minnesstund anordnas inom de närmaste dagarna efter dödsfallet. Förslag på innehåll:

- Minnesord av skolans rektor.
- Minnesord av mentor.
- En tyst minut.
- En elev läser en passande dikt.
- Kort andakt förrättad av skolprästen eller en präst/pastor från den dödes församling.
- En sång eller ett musikstycke, lämpligt val kan vara den dödes favoritmelodi.

Låt kamraterna smycka med ljus och blommor. Bjud in vårdnadshavare/föräldrar, syskon och ev. vänner från annan skola. Efter minnesstunden kan eleverna gå till sina klassrum och tala en stund om såväl akten som det inträffade.

BEGRAVNING

Beroende på omständigheterna kan del av klassen eller hela klassen delta i begravningen. Det är viktigt att det informeras om hur en begravning går till, att det är tillåtet att gråta, att vuxna också kommer att gråta etc.

VISNING AV DEN DÖDE

Det kan vara aktuellt att nära vänner deltar i visning av den döde. Även här är det viktigt att muntligen förbereda eleverna på vad som väntar dem.

BESÖK PÅ OLYCKSPLATSEN

Ritualer kan även, i förekommande fall, genomföras vid besök på olycksplatsen. Skolan kan initiera, men eleverna bör själva få utforma ritualen.

FLAGGNING

Krisgruppen ansvarar för att gängse flaggningsritual följs.

Ronneby
KOMMUN

ÖVRIGT

Anordna plats på skolan för minnen dvs. foto på den döde, ljus, minnesbok mm. Krislåda finns hos skolsköterskan.

Viktigt att uppmärksamma den döde vid födelsedag, första högtiden efter dödsfallet, vid skolavslutningar och årsdag efter dödsfallet.

19. KLASSRUMSSAMTAL

Syftet med samtalet är att kartlägga vad som hänt, ge eleverna möjlighet att dela sina reaktioner, berätta att reaktionerna inte är onormala samt att hjälpa eleverna att stötta varandra. Lägg inte in paus under samtalet. Lämpligt att två lärare håller i det tillsammans.

INTRODUKTION

Regler som är bra att följa:

- Det som andra berättar i klassen ska inte berättas utanför klassrummet.
- Ingen ska i efterhand kritiseras för något de sagt eller på det sätt de reagerat.
- Var och en talar för sig.
- Ingen är tvingad att yttra sig bortsett från hur de fick veta vad som hänt.

FAKTA

Här får eleverna berätta hur det fick veta vad som hänt (var, när och av vem). Detta ger tillfälle att klara upp missförstånd och motverka ryktesspridning och ger klassen en gemensam plattform där alla är införstådda i situationen. Läraren kan här se om vissa elever är starkare berörda än andra och på så sätt identifiera elever som är i behov av extra hjälp och stöd. Ungdomar har stort behov av konkret information.

TANKAR

- Vilken var din första tanke när du hörde talas om olyckan?
- Vad var det värsta med det du varit med om?

Viktigt att få fram ungdomars reaktioner och intryck. När en elev beskriver sina intryck är det viktigt att fråga om någon annan upplevt något liknande för att på så sätt bekräfta att de reagerar på liknande sätt.

REAKTIONSFASEN

Här berättar eleverna om sina reaktioner och tankar. Man kan uppmuntra att berätta hur de reagerade omedelbart efter olyckan, senare samma dag, under natten och hur det känns nu. Man kan även be eleverna skriva ner sina tankar och reaktioner eller läsa dikter och berättelse för att hedra den döde.

Elever kan ge varandra mycket omsorg, vänlighet och stöd. Uppmuntra detta.

Var återhållsam med att låta elever berätta om mycket privata förhållande i gruppen, då de kan ångra det senare.

INFORMATIONSFASEN

Läraren sammanfattar det eleverna berättat och betonar likheten i deras reaktioner. Man bör också informera om normala reaktioner vid sådana här händelser som rädsla, ångest, vrede, hämndkänslor, skuld-känslor och koncentrationssvårigheter. Man bör också förbereda eleverna på att de kan upplevas se och höra den döde. Sådana upplevelser kan vara mycket skrämmande men det är viktigt att förklara att det är vår kropps sätt att reagera för att lindra förlusten.

Läraren kan uppmuntra eleverna till att:

- Tala med sina vänner om det som hänt.
- Tala med sina vårdnadshavare/föräldrar om tankar och intryck.
- Skriva dagbok.
- Stötta varandra.
- Vid behov ta kontakt med lärare.
- Snabbt komma igång med fritidssysselsättningar som de är intresserade av.

AVSLUTNINGSAFASEN

Läraren går igen om de saker som kommit upp i klassen och gör planer för den närmaste framtiden. Man avtalar tid om eventuellt nytt samtal. Under klassrumssamtalet ska läraren vara observant på om någon är speciellt berörd och kan behöva terapeutisk hjälp.

20. KRIS OCH SORG

Personer som varit med om olika traumatiska händelser: såsom olycka, sjukdom, dödsfall, skilsmässa, våldshandling eller hot om sådan går igenom ett krisförlopp.

Krisförloppet består av olika faser och alla genomgår dem på sitt eget sätt.

CHOCKFASEN

- Inleds genast då någonting allvarligt har skett.
- Kraftiga såväl fysiska som psykiska reaktioner eller total avsaknad av dem ("jag känner ingenting").
- Vanliga reaktioner är förtvivlan, panik, hög puls, hjärtklappning, spända muskler, darrning, svettning, kräkning, blir matt, yrsel, kan inte hålla urin och avföring, överklighet och förvirring.

Chockreaktionen är ett skydd, ett slags psykologiskt totalförsvar, som tjänar till att låta eleven ta till sig händelsen stegvis. Det är inte ovanligt att den drabbade ägnar sig åt "normala aktiviteter" en kort stund efter ett traumatiskt meddelande.

Vår tidsuppfattning förändras under traumatiska situationer. Väntan på ambulans, brandkår eller polis upplevs som en evighet. Efteråt kan denna känsla generera en obefogad ilska mot hjälpare och andra. Det är viktigt att upplysa om denna reaktion för att förebygga en mer komplicerad krisreaktion än nödvändigt.

REAKTIONSFASEN

- Från 1 till 6 veckor från händelsen.
- Gradvis "registrering" av det skedda.
- Ofta ett smärtsamt skede då reaktionerna kan vara kraftiga: sorg, gråtmildhet, ångest, skuld känslor, sömnsvårigheter, trötthet och illamående.
- I människorelationer kan märkas irritabilitet och isolering.
- En person som går igenom reaktionsfasen behöver stöd. Den viktigaste formen är aktivt lyssnande, där den berörda får gå igenom det som hänt och sätta ord på sina känslor.
- Vanliga reaktioner är rastlöshet, oro, depression, svårt att skilja mellan verklighet/överklighet, skev tidsuppfattning, mardrömmar, starka känslor, koncentrationssvårigheter, ångest, rädsla för framtiden, känsla av skuld, skuld känslor över att ha överlevt, undviker kontakt med andra, personlighetsförändringar, blir praktisk, fobiska mönster och hypersensitivitet.

BEARBETNINGSFASEN

- Tar lång tid, upp till 1 år.
- Krisreaktionerna avtar långsamt.
- Man börjar anpassa sig till den nya situationen.

NYORIENTERINGSFASEN

- Varar livet ut.
- Den drabbade utvecklar en ny grund att stå på, en genomlevd kris ger verktyg för att möta senare kriser.

REAKTIONER PÅ SORG

De vanligaste reaktionerna:

- Ångest och sårbarhet
- Levande minnesbilder
- Sömnstörningar
- Sorg och saknad
- Irritabilitet och vrede
- Skuld känslor, självförelser och skam
- Problem i skolan
- Kroppsliga symtom
- Problem med kamratrelationer

Ångest och sårbarhet kan ta sig uttryck i en rädsla att förlora förälder eller annan närstående. Levande minnesbilder kan tränga sig på och orsaka sömnstörningar och koncentrationssvårigheter, som i sin tur medför problem i skolarbetet. Sorg och saknad kan ta sig uttryck i en upplevelse av att den döde finns i rummet, vilket skrämmer: håller jag på att bli tokig? Vreden kan rikta sig mot döden i sig, Gud, vuxna, sjukvårdsapparaten, den döde m fl.

Vreden har även biologiska förklaringar genom det hot som en krisreaktion innebär mot den drabbades identitet, mobiliserar kroppens försvarsreaktioner i form av ökad adrenalinproduktion. Skuld känslor kan hos vissa tonåringar härröra ur deras åldersadekvata egocentriska världsbild. Den drabbade kan vidare grubbla över saker han sagt eller gjort mot den döde. De överlevande vid en olycka kan känna skuld över att de klarade sig.

Kroppsliga besvär kan uppträda i form av huvudvärk, magbesvär eller muskelsmärter. Onormal trötthet uppträder ofta p.g.a. att hela systemet är upptaget av att hantera sorgen. Problem i kamratrelationerna kan bero på att den drabbade tvingas genomgå en mognadsprocess för att kunna hantera sorgen och därigenom upplever kamraterna som barnsliga och omogna. Kamraterna kan även dra sig undan av rädsla och osäkerhet för hur de ska bemöta den sörjande.

Sorgereaktionerna kan reducera elevens prestationsförmåga under lång tid. Sörjande elever har berättat hur de efter en kort tid känt sig förföljda av sina lärare. Berättelserna är återkommande och samstämmiga i intervjuer med drabbade elever. Det kan vara

Ronneby
KOMMUN

så att elevernas nedsatta prestationsförmåga efter en tid tolkas som lathet och ointresse för skolarbetet.

Pojkar och flickor uppvisar generellt skillnader i sin krisbearbetning. Flickor har lättare att acceptera och uttrycka sina reaktioner, medan pojkar i högre grad behöver hjälp i form av konkreta aktiviteter och ritualer.

21. ETT GOTT OMHÄNDERTAGANDE

Det krävs inga övermänniskor för att följa dessa punkter, endast medmänniskor.

- Man skall veta att sorgearbetet är en normal och nödvändig process.
- Man skall vara tillsammans med de sörjande – inte lösa deras problem.
- Man skall erkänna andras smärta, lära sig att gå in i den och inte avlägsna den.
- Man skall lyssna till vad den sörjande berättar.
- Man skall låta dem upprepa sig, gång på gång.
- Man skall tala så lite som möjligt – och undvika varje försök till tröst som innebär ett förringande av förlusten.
- Man skall acceptera att alla har sitt eget sätt att sörja – och att ingen sorg är riktig eller felaktig. Ingen är tvungen att rättfärdiga sina känslor.
- Man skall uppmuntra dem som har en gemensam sorg att dela den med varandra om de kan.
- Man skall erkänna att de sörjande har lidit en förlust.
- Man skall inte hindra någon att uttrycka skuld-känslor eller vrede om den behöver det.
- Man skall hjälpa de sörjande att inse att den döde aldrig kommer tillbaka.
- Man skall ge efterlämnade tid att sörja.
- Man skall tillåta de sörjande att ha verkliga minnen från ett verkligt förhållande till den döde.
- Man skall erkänna de sörjandes behov av att tala om den de har förlorat.
- Man skall uppmuntra de sörjande att bearbeta smärtan och visa alla sina känslor, utan att fördöma.
- Man skall ge barn tillfälle att delta i sorgprocessen tillsammans med de vuxna.
- Man skall komma ihåg att många som erbjuder omedelbart stöd ofta försvinner efter ett tag.
- Man skall uppmuntra de sörjande att leva och älska igen, men inte förrän de känner sig redo för det.

22. RÅD TILL PERSONAL

VAR NÄRA OCH NÄRVARANDE - Visa att ni ställer upp, att ni finns, att ni deltar. Våga visa er egen sorg.

LYSSNA AKTIVT - Det finns inga välmenande råd som hjälper. Men lyssna, ta in, bekräfta känslan. Var delaktig.

SÖK GÄRNA KROPPSKONTAKT - När man inte kan prata om saken räcker det långt med att hårt hålla en hand eller kramas.

VAR INTE RÄDD FÖR GRÅTEN - Det är kroppens eget sätt att uttrycka en stark känsla. Håller man tillbaka den stoppar man också känslan. Och då dyker den upp senare, ibland efter många år.

GE HJÄLP MED ORDEN - Fråga försiktigt hur det var, vad som hände, hur det kändes. Ett sätt att få ur sig något av sorgen är att klä den i ord, samtidigt är det första steget av en bearbetning som senare kan hjälpa vidare. Ord som "det är inte så farligt" blir till hån i den här situationen. Hjälpen består i att sörja istället för att trösta.

GE DET TID - När den sörjande för tolfte gången frågar samma sak hjälper det inte honom att få höra: "Det har jag redan hört". En del av bearbetningen består i just att "älta" det som skett. När det är klart upphör upprepningarna av sig själva. Det tar minst ett halvt år att gå vidare

VAR DIG SJÄLV - Försök inte vara någon annan än dig själv. Vi gömmer oss ofta bakom våra yrkesroller. Här är det bara medmänsklighet, medkänsla och medlidande som gäller.

23. KRISLÅDANS INNEHÅLL

Förslag till innehåll:

- 30 st värmeljus
- Fotoram
- 4 st långa vita ljus
- 1 stor glasvas
- 10 pkt pappersservetter
- Lugn klassisk musik
- Vit duk
- Kondoleansbok
- Tändsticksaskar
- 2 st höga ljusstakar

Det som eventuellt saknas är dikter och texter.

Krislådan finns hos skolsköterskan som ansvarar för dess innehåll.

Då krislådan har använts skall skolsköterskan alltid komplettera så att lådan är intakt.

---

24. UTVÄRDERING OCH REVIDERING

Handlingsplan vid olika krissituationer utvärderas och revideras årligen. Detta görs lämpligast vid uppstarten inför nytt läsår. Ansvariga är rektor och elevhälsan.

Handlingsplanen förvaras i pappersform i en pärm i Hus 4 samt digitalt på G:\Gymnasiesärskolan\Expedition\Handlingsplaner och hemsidan.

Rektor ansvarar för att planen är väl känd bland elever, personal och vårdnadshavare/föräldrar.

Monica Boje
rektor
Sjöarpsskolan
2021-08-10